

Užitninske družbe.

Spisal dr. R. Pipuš.

Že od nekdanj nabiralo je državno oblastvo davke tudi na ta način, da je prepustilo izvrševanje svojih dotičnih pravic zasebnikom, ki so mu za to plačali gotovo svoto. Čim slabeje je državno oblastvo, čim bolj okorni so njegovi, zlasti finančni organi, čim večje težave in stroške povzročuje pobiranje kakega davka, tem raje se znebi državno oblastvo težavnega in dragega dela, da bi samo pobiralo dan za dnevom mnogokrat čisto neznatne zneske od posameznih davkoplačevalcev, in dostikrat celo od posameznih davku podvrženih dejanj. Ono prepusti ta posel posameznim podjetnikom in prejme za to od njih na enkrat ali v nekaterih delnih zneskih dogovorjeno svoto.

Tudi pri nas je ta način pobiranja davkov še danes v navadi, tako posebno pri pobiranju užitnine od mesa, vina, vinskega in sadnega mošta.

Znesek užitnine, kateri plača posamezni davkoplačevalec, ni določen niti po obsegu ali čistem donesku obrta, niti po dohodkih davkoplačevalca, ampak užitnina se plačuje od posameznih obdačenih dejanj, oziroma po množini použitega blaga. Ta obdačena dejanja, ta uživanja se ne vršijo niti združena na kakem gotovem mestu, niti v kakem gotovem času, ampak raztresena po celi deželi, v popolnoma nepravilnih presledkih, ki se ne dajo naprej določiti. In ker se od vseh dejanj ne plačujejo niti enaki zneski, je popolnoma nemogoče za gotovo dobo naprej določiti, koliko užitnine bode moral ta ali oni davkoplačevalec plačati, saj še niti to ni gotovo, ali bode moral v gotovi dobi sploh kako užitnino plačati. Posebno težko je torej izvedeti vsako davku podvrženo dejanje, določiti znesek, kateri sme finančno oblastvo od tega dejanja tirjati in nadzirati točno plačevanje posameznih zneskov. To delo, ki povzroča veliko stro-

škov, katero pa zasebniki, navadno z večjo natančnostjo in spretnostjo opravljajo, kakor uradniški aparat finančne uprave, prepušča država posebno rada posameznim podjetnikom.

§ 17. zakona dne 16. junija 1877, št. 60. drž. zak. določuje, da sme finančno oblastvo gledé užitnine od mesa pogoditi se z vsemi obrtniki, ali z večino obrtnikov, ki plačujejo užitnino v kakem okraji, tako da isti plačajo naprej določeno gotovo svoto, da sme pobiranje užitnine od mesa dati v zakup, ali pa užitnino v lastni upravi pobirati. Odkup, zakup in lastna uprava so torej tri glavni načini, kako pobira naše finančno oblastvo užitnino od mesa.

Na isti način se pobira tudi užitnina od vina, vinskega in sadnega mošta.

Natančneja določila, po katerih se finančno oblastvo pri tem ravna, so obsežena v naredbi finančnega ministerstva z dne 13. julija 1877. št. 18956. S to naredbo izdalo je finančno ministerstvo tudi obrazce za zapisnike o pogajanju finančnega oblastva z obrtniki zavoljo odkupa in z zakupniki zavoljo zakupa užitnine.

Mi se hočemo pečati samo s tako imenovanim odkupom užitnine. Za pogajanja o odkupu je izdalo finančno ministerstvo z navedeno naredbo tri po svoji vsebini precej enake obrazce. Prvi velja za odkup užitnine od mesa, drugi za odkup užitnine od vina, vinskega in sadnega mošta in tretji za odkup užitnine od mesa, vina, vinskega in sadnega mošta in vsi trije le za deželo, t. j. ne za mesta, ki so gledé užitnine zaprta.

V prvi vrsti se skuša oblastvo zavoljo pobiranja užitnine pogoditi z vsemi onimi obrtniki, ali z večino obrtnikov kakega okoliša, pri katerih bi se naj pobirala dotična užitnina.

Razpravlja je razmere, ki vsled te pogodbe nastanejo, rabili bomo zavoljo krajšega izraza besedo „obrtnik“ in davkoplačevalec za vse one osebe, ki plačujejo užitnino od mesa, vina, vinskega ali sadnega mošta, ne gledé na to, so-li obrtniki v pravem pomenu besede in plačujejo-li tudi kake druge davke ali ne.

Finančno oblastvo prve instance skliče, ako se želi radi pobiranja užitnine od mesa, vina, vinskega in sadnega mošta z obrtniki kakega okoliša pogoditi, vse mesarje in krčmarje dotič-

nega okoliša k pogajanju. Ako se ž njimi pogodi radi svote, katero naj obrtniki plačajo kot odkupnino, izpolni se tiskani obrazec zapisnika dotičnemu slučaju primerno in vsi obrtniki, ki so voljni pogodbi pristopiti, podpišejo zapisnik.

Glavna vsebina teh po tiskanih obrazcih napravljenih zapisnikov in ob enem glavna vsebina pogodbe med obrtniki in finančnim oblastvom je sledeča:

1.) Podpisani obrtniki obljubijo nerazdelno finančnemu erarju pri določenem davčnem uradu v enakih mesečnih zneskih plačati dogovorjeno svoto ali odkupnino.

2.) Podpisani obrtniki obljubijo istotako nerazdelno za dotično deželo pobirati deželne doklade na užitnino in na zahtevanje vdeleženih občin tudi občinske doklade, ter je odpravljati deželni blagajnici, oziroma dotičnim občinam.

3.) Podpisani obrtniki imenujejo izmed sebe osebo, ki je bode zastopala nasproti finančnemu oblastvu.

4.) Finančno oblastvo daje svojim sopogodnikom pravico, da pobirajo za se užitnino v zakonito določeni meri od vseh odkupljenih užitnini podvrženih dejanj, ki se bodo v odkupljenem okoliši in v dogovorjeni dobi izvršila. Finančno oblastvo jim obljubi tudi svojo pomoč pri iztirjavanji odkupljene užitnine, zlasti v slučajih, ako bi davkoplačevalci radovoljno ne zadostili svoji dolžnosti gledé plačevanja užitnine.

5.) Pogodba velja za eno leto; ako se pa od nobene strani pravočasno ne odpove, se molčé podaljša za eno daljno leto, premine pa na vsak način po preteku treh let.

6.) Za pogodbo in dogovorjeni znesek odkupnine so brez pomena vsi dogodki, ki bi utegnili vplivati na visokost dohodkov iz pobiranja užitnine, izvzete so le premembe obstoječih zakonov o užitnini.

7.) Za natančno izpolnjevanje pogodbe položijo podpisani obrtniki primerno varščino.

Ti zapisniki so navadno edina listina in edini dogovor, na podlagi katerega naj bi se rešila vsa vprašanja, ki nastanejo med finančnim oblastvom in obrtniki, med posameznimi obrtniki, ki so podpisali pogodbo s finančnim oblastvom, oziroma to pogodbo obsegajoči zapisnik, in med temi in ostalimi užitnini podvrženimi obrtniki. Samo ob sebi se razume, da so skromna

določila teh zapisnikov vir mnogih dvomov, mnogih preprirov in pravn.

Najjasneje je določeno razmerje med finančnim oblastvom in njegovimi sopogodniki. Finančno oblastvo sestavilo in pripravilo je zapisnike in pri tem seveda v prvi vsti gledalo na koristi finančnega erarja. Njegovi organi predložijo že pripravljene zapisnike v podpis, in obrtniki, ki odkupijo užitnino, navadno nimajo niti časa premišljevati o njih vsebini. Vsa pogajanja sučejo se navadno le okoli odkupnine; ostala določila zapisnika puščajo obrtniki v nemar.

Akoprav so predmet pogodbe, katero sklene finančno oblastvo z obrtniki, javne vladarske pravice, vender je sklenena pogodba zasebno-pravna pogodba. Za njo veljajo torej v prvi vrsti določila našega občnega državljanskega zakonika in prepiri, ki iz nje nastanejo, spadajo pred rednega civilnega sodnika.

Finančno oblastvo prepusti svojim sopogodnikom, proti odplačilu v gotovini za gotov čas rabo neke neporabljive stvari. To je obrazec, po katerem se mora pogodba presojeti. Vidimo, da je to navadna zakupna pogodba, zakupna in ne najemna radi tega, ker je treba dela in truda, da se doseže pričakovani dobiček od stvari, katere raba se je prepustila. Finančno oblastvo daje v zakup, skupina obrtnikov pa, ki je odkupila užitnino, je zakupnica. Finančno oblastvo in vsakdanje življenje pa imenujeta te pogodbe navadno odkupne ali užitninske pogodbe (Verzehrungssteuer-Abfindungsvertrag). Da je to zakupna pogodba, kažejo tudi nekatera njena posamezna določila, ki se nahajajo le pri najemnih in zakupnih pogodbah. Tako se pogodba molčé podaljša, ako se pravočasno ne odpove. Finančno oblastvo tudi izrecno izjavi, da ne prevzame posledic dogodkov, vsled katerih bi se utegnili dohodki iz pobiranja užitnine izvanredno zmanjšati (glej § 1104 in sl. o. d. z.).

Zanimivo je, da so predmet te zakupne pogodbe pravice, ki izvirajo iz javnega prava, katerih oseba more biti samo država, ali pa korporacije, katerim je država prepustila del svojih pravic, kakor deželam, občinam itd. Predmet te zakupne pogodbe so torej javne vladarske pravice. Netelesne stvari, pravice so tudi sicer večkrat predmet zakupne pogodbe, a iste ne izvirajo iz javnega prava, ampak iz zasebnega prava, kakor pravica lova.

Da so te pogodbe zakupne pogodbe, je treba posebej poudarjati, ker to niti finančnim organom ni jasno. Še manje pa uvidijo to zakupniki sami. Ta nejasnost je pa večkrat povod preprirom.

Finančno oblastvo imenuje te pogodbe le užitninske ali odkupne pogodbe, je stavi v nasprotje zakupnim pogodbam, katere sklepa s posameznimi podjetniki, in v eno vrsto s pogodbami, katere sklepajo posamezni podjetniki s finančnim erarjem gledé svojega obrta.

Namesto da bi finančno oblastvo pri kakem podjetniku predpisovalo in pobiralo užitnino po tarifu od posameznih užitnini podvrženih dejanj, pogodi se ž njim tako, da plača ta užitnino za gotovo dobo v znesku, naprej sporazumno določenem. Podjetnik se na ta način znebi nadležnega nadziranja svojega podjetja po finančnih organih, finančno oblastvo pa si olajša pobiranje užitnine. Te, s posameznimi podjetniki samo gledé užitnine od njihovega lastnega podjetja sklenene pogodbe so poravnave, pri katerih se tačas še negotov znesek užitnine sporazumno določi.

V zmislu §-a 1386. obč. drž. zak se poravnava ne da izpodbijati zavoljo prikratbe nad polovico. Ker pa finančno oblastvo in obrtniki v svoji pogodbi izpodbijanje zavoljo prikratbe nad polovico izrecno izključijo, priznajo molčé, da njihova pogodba ni poravnava, ker sicer bi dotičnega določila ne bilo treba.

Ako bi bila pogodba, katero sklene finančno oblastvo s celo skupino obrtnikov gotovega okoliša, tudi poravnava, bi ista ne mogla obsegati tudi ostalih obrtnikov, kateri pogodbi niso pristopili. Poravnati se more vsak obrtnik le gledé svojih dolžnosti, gledé one užitnine, ki bi njega zadela. Vsakdo se more le o pravicah in zavezah poravnati, ki so med njim in njegovim sopogodnikom prepirne ali vsaj kakorkoli negotove, ne pa tudi o pravicah in dolžnostih kake tretje osebe, ker isti ne more niti kake pravice vzeti, niti kake dolžnosti naložiti. Pri zakupni pogodbi pa so obrtniki, ki niso pristopili pogodbi le predmet te pogodbe, ki njihovih pravic in dolžnosti nikakor ne spreminja.

Niti oni obrtniki, ki so pristopili pogodbi s finančnim erarjem, se niso poravnali gledé užitnine od svojih lastnih obrtov. Cela skupina sicer obljubi plačati gotovo svoto kot odkupnino za

užitnino odkupljenega okoliša, a v dogovoru s finančnim oblastvom se nikdar ne določijo zneski, katere bodo morali posamezni člani te skupine od svojih obrtov plačati k dogovorjeni svoti.

Finančno oblastvo stoji sicer na tem stališču, da se je vsak član skupine, s katero se je ona pogodila, tudi gledé njega osebno zadevajoče užitnine pogodil za naprej dogovorjeno svoto. To je razvidno iz raznih določil zakupne pogodbe, kjer finančno oblastvo razločuje med obrtniki, ki so omenjeni skupini pristopili, in takimi, ki tej skupini niso pristopili (§ 7., odst. 3, § 10., lit. c) in dr. preje omenjenega obrazca).

Vender nima cela zakupna pogodba izrecnega določila, da bi se morali člani omenjene skupine gledé njih osebno zadevajoče užitnine poravnati, niti ni v zakonu tega določila. Finančno oblastvo v navedenem obrazcu tudi niti ne omeni, s kom bi se naj člani one skupine gledé njih osebno zadevajoče užitnine poravnali ali s finančnim oblastvom, ali pa s skupino, kateri so člani. Res to niti navadno ni, ampak je le izjema, da se člani te skupine tudi gledé užitnine od svojega lastnega obrta posebej poravnajo.

S tega krivega stališča finančnega oblastva mora se tol mačiti določilo §-a 7., odst. 3. obrazca naredbe finančnega ministerstva z dne 13. julija 1877, št. 18956. Vsled tega določila daje finančno oblastvo svojim sopogodnikom pravico, da smejo v dogovorjenem okolišu na isti način, kakor bi smelo sicer finančno oblastvo, pobirati užitnino pri vseh obrtnikih, ki niso pristopili zakupni pogodbi s finančnim oblastvom, pri obrtnikih pa, ki so tej pogodbi pristopili, od vseh užitnini podvrženih dejanj, ki se ne vršé na onem kraji, za katere so se poravnali.

Iz tega določila bi utegnil kdo sklepati, da skupina, ki je s finančnim oblastvom sklenila zakupno pogodbo, navadno nima pravice, tudi pri svojih članih pobirati užitnino. To pa nikakor ni pravi zmisel pogodbe. Pozneje bomo videli, da bi to tudi namenu zakupnikov nikakor ne odgovarjalo. Zmisel pogodbe je le ta, da daje finančno oblastvo svojim sopogodnikom pravico, v dogovorjenem okolišu po zakonitih določilih pobirati užitnino pri vseh obrtnikih, ne gledé na to, ali so pristopili pogodbi s finančnim oblastvom ali ne, in od vseh užitnini podvrženih dejanj. Tako razumejo tudi vsi obrtniki zakupno pogodbo.

Ako se je pa kak obrtnik, ki je pristopil pogodbi, s finančnim oblastvom, s celo skupino gledé užitnine od svojega obrta in za gotov kraj pogodil za gotovo poprečno svoto, razume se samo ob sebi, da zakupniki pri njem v določenem kraji ne morejo še posebej od vsakega užitnini podvrženega dejanja pobirati užitnine. Ali zakupnikov tukaj ne veže s finančnim oblastvom sklenena pogodba, ampak poravnava, katero so dogovorili z dotičnim obrtnikom gledé njega osebno zadevajoče užitnine. Take poravnave pa skupina, ki se je s finančnim oblastvom pogodila, ravno tako lahko dogovori tudi z drugimi obrtniki, ki niso njeni člani, in te poravnave jo ravno tako vežejo, kakor poravnave s svojimi člani.

Da so užitninske pogodbe zakupne, torej zasebno pravne pogodbe, je posebno važno za presojo razmerja med zakupniki in finančnim oblastvom. Iz tega sledi namreč pred vsem, da spadajo vsi prepiri med finančnim oblastvom in zakupniki radi neveljavnosti in veljavnosti, radi natančnega izpolnjevanja pogodbe od obeh strani, radi odpovedi in prenehanja pogodbe, radi odškodnine, ker ta ali ona stranka pogodbe sploh ni izpolnila, ali ako je vsaj ni izpolnila pravočasno in natanko, pred redno civilno sodišče, ne pa pred upravno oblastvo. Pred rednim civilnim sodiščem mora finančno oblastvo tožiti zakupnike in potem sodne eksekucije more iztirjati dogovorjeno svoto ali zakupnino, ako je zakupniki radovoljno ne plačajo, akoprav se užitnina, kakor vsi davki, iztirjavajo potom politične eksekucije. Finančno oblastvo si pridržuje v zakupni pogodbi gledé eksekucije jako važne pravice, tako zlasti pravico, da sme v gotovih slučajih brez prejšnjega sodnega postopanja sama zakupnike prisiliti, da izpolnijo svoje dolžnosti, oziroma da sme sama uveljaviti svoje pravice iz zakupne pogodbe. Ako pa nastane prepir o tem, ali se je pripetil slučaj, v katerem si sme finančno oblastvo pomagati brez sodnega postopanja ali ne, bi se moral isti vender pred sodiščem rešiti.

Drugače bi bilo, ako bi bile užitninske pogodbe le poravnave. S poravnavami, katere sklepa finančno oblastvo s posameznimi obrtniki gledé užitnine, ki zadene njihov lastni obrt, se drugega ne zgodi, kakor da določita obe stranki sporazumno takrat še nedoločen znesek tirjatve finančnega oblastva. Navadno

je toliko gotovo, da bode dotični obrtnik v bodoče, morda v bodočem letu moral nekaj užitnine plačati. A koliko bode ta užitnina znašala, tega ne ve za naprej niti finančno oblastvo, niti dotični obrtnik sam. To negotovost odpravi poravnava. Namesto enostranske določitve užitnine, stopil je dvostranski dogovor. Ker je pa ta znesek še vedno prava užitnina, ker tirja finančno oblastvo poravnano svoto še vedno iz prvotnega javnopravnega naslova, sme jo po tem mnenji v potrebi iztirjati potom politične eksekucije.

Finančno oblastvo obljubi zakupnikom v pogodbi tudi svojo pomoč pri iztirjevanji užitnine pri posameznih davkoplačevalcih, zlasti dohodninsko kazensko postopanje in politično eksekucijo. Ako bi finančno oblastvo to svojo pomoč v posameznem slučaju odreklo, morali bi se zakupniki obrniti do druge in tretje instance finančnega oblastva. Ako bi pa tudi zadnja instanca, to je c. kr. finančno ministerstvo to pomoč odreklo, bi proti temu rešilu ne bila dopustna pritožba na upravno sodišče, ampak zakupniki bi morali tožiti finančno upravo pri rednem civilnem sodišči. Rešilo finančnega oblastva namreč v tem slučaju ni razsodilo upravnega oblastva med prepirajočimi se strankami o zahtevah iz javnopravnega naslova, ampak izjava pogodnika proti sopogodniku, ki zahteva izvršitev med njima obstoječe zasebno-pravne pogodbe, je torej isto, kakor izjava dolžnika, ki svojemu upniku na njegov opomin odgovori, da noče plačati.

Razmerje med zakupniki in užitnini podvrženimi davkoplačevalci se ravna po obstoječih zakonih o užitnini in po vsebini zakupne pogodbe, katero so zakupniki sklenili s finančnim oblastvom. Obstoječi zakoni določujejo, kedaj, na kak način in v kaki meri se mora užitnina plačevati, kake pravice ima finančno oblastvo nasproti davkoplačevalcem, kako naj postopa pri odmerjanji, pobiranji in prisilnem iztirjevanji užitnine in kako pri prestopkih proti obstoječim zakonom o užitnini in kake dolžnosti imajo davkoplačevalci. Zakupna pogodba med finančnim oblastvom in zakupniki pa določuje, koliko svojih pravic je finančno oblastvo prepustilo zakupnikom, kako je naj ti izvršujejo in kako bode finančno oblastvo pomagalo zakupnikom pri iztirjevanji užitnine.

V tem oziru imata zakon z dne 10. junija 1877, št. 60 drž. zak. in zakupna po večkrat omenjenem obrazcu sklenena pogodba precej natančna določila. V obče velja načelo, da spadajo vsi prepiri in vsaka sila pri iztirjavanji užitnine, vsi prestopki obstoječih zakonov in razvidnost obrtnega gibanja pred finančno oblastvo in da pobirajo zakupniki užitnino, kjer in dokler ni prepira in ni treba sile.

Finančnemu oblastvu in ne zakupnikom je torej naznaniti začetek, prenos in prenehanje vsakega obrta, pri katerem je treba plačevati užitnino. Finančnemu oblastvu in ne zakupnikom pristojna rešitev prepirov o tem, ali je kako dejanje podvrženo užitnini ali ne, in koliko znaša užitnina. Finančno oblastvo samo preiskuje in razsojuje o vseh prestopkih proti obstoječim zakonom o užitnini, finančno oblastvo dovoljuje in izvršuje eksekucijo, ako kak davkoplačevalec užitnine ne plača zadovoljno.

Zakupniki morajo se torej vselej, kader nastane med njimi in davkoplačevalci kak prepir pri pobiranji užitnine, ali kader je treba užitnino siloma iztirjati, obrniti do finančnega oblastva za pomoč. Prepiri med zakupniki in davkoplačevalci gledé plačevanja užitnine torej ne spadajo pred redno civilno sodišče, ampak pred finančno oblastvo, in akoprav iztirjavajo užitnino zakupniki, torej zasebniki, se ista ne more iztirjati potom sodne, ampak samo potom politične eksekucije. Pa tudi davkoplačevalci se morejo pritožiti le pri finančnem oblastvu, ako niso zadovoljni s postopanjem zakupnikov pri pobiranji užitnine. Finančno oblastvo je poklicano soditi o takih pritožbah, ne pa redna sodišča.

Zakupniki imajo pa pred vsem pravico, poravnati se s posameznimi obrtniki gledé užitnine, odmerjati užitnino v zmislu obstoječih zakonov, sprejemati vplačano užitnino, dajati pravo-veljavna potrdila o plačilih, nadzirati točno plačevanje užitnine in v to svrhu tudi preiskovati prostore in shrambe določene za izvrševanje užitnini podvrženih dejanj, naznaniti finančnemu oblastvu opazovane prestopke proti obstoječim zakonom o užitnini, sodelovati pri kazenskem postopanju itd.

Najbolj zamotano je razmerje med posameznimi zakupniki in to zaradi tega, ker se niti država, oziroma njeni organi, torej finančno oblastvo, niti zakupniki sami za to razmerje ne brigajo,

kader sklepajo zakupno pogodbo. Finančno oblastvo skrbi z največjo sebičnostjo, da bi čim večjo svoto, tako lahko in tako varno, kakor le mogoče, spravilo v svojo blagajnico. Kako bodo se pa posamezni obrtniki, ki so pristopili zakupni pogodbi, med seboj sporazumeli in od kod bodo vzeli dogovorjeno zakupnino, za to se finančno oblastvo ne zmeni. Niti zakon z dne 16. junija 1877, št. 60. drž. zak., niti ministerska naredba z dne 13. julija 1877, št. 18956 in njej dodani obrazci nimajo nobenega izrecnega določila o razmerji med posameznimi zakupniki. Navadno zakupniki še časa nimajo, razmišljati o svojem medsebojnem razmerji. Finančno oblastvo pokliče vse mesarje in krčmarje okoliša, v katerem hoče oddati užitnino v zakup na pogajanja. Pri pogajanju se razpravlja le o določenih zakupne pogodbe, največ se sučejo pogajanja le okoli zakupnine, a organi finančnega oblastva obrtnikov niti ne prašajo, ali so se ti že med seboj pogodili, ali so med seboj sploh v kaki pravni zvezi ali ne. Ker finančni organi tega prašanja ne sprožijo, tudi obrtniki o njem ne preišlujejo. Komur se dozdevajo od finančnega oblastva predloženi pogoji ugodni, ta podpiše zapisnik in se malo briga za to, kdo je še razun njega podpisal isti zapisnik, in v kako razmerje je prišel z onimi, ki so zapisnik tudi podpisali. In vendar bi bilo pravilno, da uredé in dogovoré obrtniki najprvo razmerje med seboj, in da šele potem sklenejo s finančnim oblastvom zakupno pogodbo.

Tudi to postopanje finančnega oblastva je gotovo posledica njegovega krivega tolmačenja pogodbe, katero sklene z obrtniki. Ako bi bila ta pogodba res poravnava, pri kateri se vsak obrtnik s finančnim oblastvom pogodi samo radi njega osebno zadevajoče užitnine, dalo bi se postopanje finančnih organov vpravičiti. Kakor smo se že prepričali, pa to ni poravnava, ampak je zakupna pogodba. Kakor hočemo še dalje dokazati, so zakupniki združeni v družbo. Ta družba in njeni člani, bi se pa izognili mnogim prepirom, ako bi družba imela pravila, ako bi družabniki nekoliko natančneje določili svoje medsebojno razmerje. Finančno oblastvo nima skrbeti samo za državno blagajno, ampak tudi za občni blagor in tukaj bi finančno oblastvo lahko veliko dobrega storilo, ako bi izrecno zahtevalo, da obrtniki, ki sklenejo z njim zakupno pogodbo, vsaj v glavnih potezah poprej določijo

svoje medsebojno pravno razmerje. Mnogo pravnih bi se na ta način odstranilo in obrtniki bi tudi s tem večjim veseljem se pogajali s finančnim oblastvom. Zdaj je pa stvar navadno taka, da obrtniki nočejo nič več slišati o kaki pogodbi s finančnim oblastvom, ako so enkrat imeli pri tej zadevi kako izgubo, in ako je vsled tega med njimi prišlo do pravde.

(Konec prihodnjič.)

Pravniška kronika 1895. leta.

Običajno je, da se pričetkom vsacega leta na tem mestu ozremo nazaj v ravnokar preteklo leto ter si ogledamo, kaj nam je staro leto prineslo v zakonodajstvu novega. Spolnjujoč to svojo dolžnost, podati hočemo v naslednjih kratkih potezah sliko delovanja našega zakonodajstva v letu 1895. in ž njo napredka našega prava.

Ako vzamemo v roke lanski letnik državljskega zakonika, prepriča nas takoj njegova izredna obsežnost, da je bilo preteklo leto na polji zakonodaje jako plodovito. Morda so že tudi prejšnji letniki državljskega zakonika imeli isti obseg, vendar morali smo skoro vsako leto na tem mestu vzdihniti, da naše zakonodajstvo za razvoj našega prava ni bilo posebne važnosti, ker mnogokrat zavzemale so največji del državljskega zakonika mejnarodne trgovinske pogodbe. Tolažiti smo se vedno morali z nado, da nam prinese prihodnje leto kaj boljšega in da bomo mogli na tem mestu koncem bodočega leta registrovati večji razvoj na pravniškem polji. Toda večinoma bilo je koncem vsacega leta ostalo vse pri starem. Načrti novih zakonov in vladni predlogi ostali so nerešeni v arhivih zakonodavnih oblastev ali so se pa pokopali, če ne v odsekih, iz katerih načrt nikdar ni prišel v zbornico, vendar v zbornici sami. Očitalo se je torej in to, skoro bi trdili, vpravičeno, da je naš parlamentarizem za zakonodajstvo neplodovit.

Vso drugo sliko poda nam pa ravnokar preteklo leto. Načrte novih zakonov o sodnem postopanju v civilnih pravnih, o izvrševanju sodstva in o pristojnosti rednih